

Workshop 4

Regulering, toezicht en eigen verantwoordelijkheid

Meike Bokhorst

projectmedewerker toezicht WRR

Opzet workshop

- Presentatie regulering, toezicht en eigen verantwoordelijkheid:
 - Meike Bokhorst (projectmedewerker toezicht WRR)
- Paneldiscussie:
 - Joost Cuijpers (beleidsmedewerker Inspectie SZW)
 - Jan van der Poel (directeur Raad voor Accreditatie)
 - Cees van Mullem (directeur Verispect)
- Discussie met zaal

Marjolein Februari (Degas)

- “In de moderne tijd zijn we geneigd geraakt te denken dat regels louter zijn opgesteld om achteraf een oordeel te kunnen vellen over het gedrag van anderen - ze worden steeds minder vaak gezien als richtsnoer vooraf voor je eigen handelen.”
- Is er een verschuiving gaande in de waardering van reguleren vooraf en achteraf (pendule)?
- Wat zijn de consequenties voor toezicht?

Richtsnoer vooraf: nieuwe rekkelijkheid

- Voornemen tot meer eigen verantwoordelijkheid, zelfregulering en zelftoezicht.
- Inspectievakantie: bij deugdelijke zelfregulering (certificering) minder inspectieonderzoeken.
- Meer privaat nalevingstoezicht: bouwwet, omgevingswet, etc.
- Certificering is bedoeld als zakelijke en commerciële dienstverlening en niet als privaat toezicht in opdracht van de overheid.

Oordeel achteraf: nieuwe strengheid

- Strengheid: trend naar meer sanctionerend toezicht en handhaving bij inspecties.
- Toezichtparadox: roep om meer toezicht én minder toezichtlast.
- Hoog gespannen verwachtingen: toezicht moet goed maken wat beleid en wetgeving niet waar hebben kunnen maken.

Functies van toezicht

Regulering vooraf

- Agenderende of signalerende functie: agenderen van problemen en signaleren van knelpunten.
- Preventieve en normerende functie: verbetering van kwaliteitssystemen, normering van sectoren.

Regulering achteraf

- Uitvoerende en handhavende functie: beleidsuitvoering en nalevingstoezicht.
- Evaluatieve en feedbackfunctie: beleids- en wetsevaluatie en staat van de sector.

Uitkomsten 100 interviews

- Wetenschappers
- Toezichthouders: inspecties en marktautoriteiten
- Beleidmakers
- Onder toezicht gestelde organisaties

1) Agenderende en signalerende functie van toezicht

- Het agenderend karakter van het toezicht zou versterkt moeten worden. Kennis uit de toezichtpraktijk dringt nog te weinig door in het beleid. Dat is jammer, want toezichthouders beschikken over een schat aan informatie.
- Toezichthouders moeten meer gebruik maken van de kansen van internet en sociale media door burgers als extra oren en ogen in te zetten bij toezicht.

2) Preventieve en normontwikkende functie toezicht

- Emancipatie van inspecties heeft geleid tot verdringing van het beleid op het gebied van normontwikkeling en compliance assistance in plaats van meer aandacht voor beter toezicht.
- De toezichthouder is regulator geworden en dient deliberatief toezicht te bedrijven. Een toezichthouder dient zowel met het veld normen te maken als voor de burgers die normen streng te handhaven.

3) Kwaliteitsbewakende en handhavende functie van toezicht

- Er schuilt gevaar in het oprekken van de doelstelling van rijkstoezicht en het vermengen van teveel functies. Kerntaak is handhaving, geen beleidsadvies.
- Certificering is geen alternatief voor nalevingstoezicht. Een certificeerder zit in een dienstverleningsrelatie, daar moet je niet andere taken tegenaan zetten.
- De toezichthouder moet duidelijker aangeven wat een burger in redelijkheid kan verwachten van een toezichthouder, want daarover bestaat nu complete verwarring.

4) Evaluatieve en feedbackfunctie van toezicht

- Toezichthouders kunnen veel meer dan nu gebeurt het politiek bestuur en de onder toezicht gestelde sector een spiegel voorhouden.
- Toezicht zou primair een reflexieve functie moeten vervullen en secundair een repressieve controlestijl moeten zijn.

Joost Cuijpers (SZW)

- Herkent u het beeld van nieuwe rekkelijkheid én strengheid voor de SZW-inspectie? Welke spanningen levert dat op?
- Hoe weet SZW welke doelgroep rekkelijkheid of strengheid verdient?
- Hoe effectief is toezicht op zelfregulering?
- Hoe effectief zijn strengere sancties?

Jan van der Poel (RvA)

- Welke bijdrage kan accreditatie leveren aan compactere overheid én meer eigen verantwoordelijkheid van bedrijven?
- Wat zijn de verwachtingen bij de overheid tav accreditatie en waarom zijn die niet realistisch?
- Wat merkt u van meer ruimte voor certificering door de inspectievakantie?
- Willen certificeerders wel nalevingstoezicht houden? Botst dienstverlening niet met toezicht?

Cees van Mullem (Verispect)

- Hoe werkt privaat toezicht op strafrecht in een zelfregulerend systeem zoals Kijkwijzer? Is er sprake van botsende logica's en verwachtingen?
- Hoe effectief en efficiënt is de mix aan sturingsinstrumenten (art 240a Sr, zelfregulering en monitoring NICAM, covenant, voorlichting Buro240a, privaat toezicht Verispect, boetes)?
- Is dit sluitend maatwerk passend bij de situatie of onzuivere mengvorm van gestapelde regimes?

Discussievragen panel en zaal

- Wat zijn de consequenties voor toezicht als we regels weer beschouwen als richtsnoer voor handelen vooraf en niet louter als criteria voor beoordeling achteraf?
- Staat het handelen in de praktijk bij het toezicht voldoende centraal?
- Is de kennis van de praktijk voldoende bij toezichthouders?

Discussievragen panel en zaal

- Hoe effectief is zelfregulering als overheid eindverantwoordelijk blijft bij risico's?
- In hoeverre kan toezichtoordeel over handelen achteraf leunen op privaat oordeel over potentie vooraf?
- Hoe effectief is meer sanctionerend toezicht als het leidt tot juridisering van de toezichtrelatie?

Reactie? Meer informatie?

- bokhorst@wvr.nl
- <http://www.wvr.nl/projecten/toekomst-van-toezicht/>